

Viliam Turčány
Prsteň

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Edícia Poézia

Viliam Turčány
Prsteň

(Výber z lyriky)

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © Viliam Turčány 2007

Cover design © Anna Chovanová 2007

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,

Bratislava

e-mail: vsst@stonline.sk

<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančným príspevkom
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATELOV
spol. s r. o.

Viliam Turčány: Prsteň

Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická

Obálku s použitím ilustrácie Jozefa Ilavského

graficky spracovala Anna Chovanová

Sadzba Anna Chovanová

Tlač AZ Print

Prvé vydanie

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-292-4

Suchej nad Parnou

Že som sa celkom vymkol ti z ramien?
Že nevďačný je k tebe môj duch?
Tak ako vlny odplavia kameň,
i pekná pieseň zmyje môj dlh.

Si pre mňa stále pustená platňa,
počuť ju až v ten najďalší svet.
Ak som aj zašiel do márnotratna,
vždy som sa zas ti navrátil späť.

V atlas tam sem som robil i saltá,
no tys' mi stolom chlebov a vín.
Zelenou misou pomenoval ťa
môj veľký rodák, slávny tvoj syn.

Ty si mi hrou, hrou tisícich kapiel
zliatych v ten sladký večerný zvon.
Na otcov hrob sa znášal mi páper,
keď ho už v rakve vkladali doň.

Vždy niečo nežné znesie sa k piesňam,
keď spomínam si otca i mať.
Možno k nim dvom i ja sa raz vtesnám.
Spočíval by som pri nich tak rád.

No ešte skorej zaspievať svojim
rodákom chcel by pieseň môj duch,
ktorou sa s nimi naveky spojím,
aby som Suchú zbavil jej súch:

Každý tvoj syn, ak nežil tu márne,
je tvojou Parnou v období spár
i sám sa v tebe zvlaží sťa v Parne:
každý len s tebou utvára pár.

Že som sa navždy vymkol ti z ramien?
Že sa ti viacej nevrátim späť?
Si i môj chlieb a si i môj prameň,
si i môj hlad, i stály môj smäd.

Z rukopisu

Téby

*Hej, najlepšia je voda!
A zlato plápolá
– tak ako oheň nocou –
nad všetky majetky!
Ale ak, srdce moje,
chceš ospevovať hry,
nehľadaj inú hviezdu
než slnko, šíriace
svetom i svetlo s teplom
– a nadovšetko sláv
skvelé hry olympijské,
ten výkvet všetkých hier!*
Pindaros, Olympijské epiniky

Pred slávnym Helikónom
nám cestu skrížili
rozoškriekané straky
až kdesi z Trákie.

Nechcel som veriť očiam
a sluchu rovnako:

napokon, škrek tých vtákov
sa blížil krákanu.

Krákali ako u nás
pri meste Loutraki,
pri ktorom bývali sme
v hoteli Apollo.

(Nestojí dnes už hotel,
troch ľudí pochoval,
keď pred rokom sa zrútil
pri zemetrasení.)

Za Pindarovou bustou,
za tébskym rodiskom
nejako uniklo mi
rázcestie Oidipa.

No v osamelom poli
som uzrel koníka
a potom mnoho vozov
s bavlnou oproti.

Tak prišla Arrachova,
preddelfská zastávka,

jak u nás Orešany
sú pred Ompitálom.

Rodisko mojej mamy
má iste niečo z Delf:
Tri stoky má i s vodou,
ako je kastalská.

Chýba mu, pravda, more
i niečo z výšky hôr:
prvé mu nenahradí
suchovská priehrada

a druhé ani Kriváň,
ak by šiel na pomoc.
Nadmorská jeho výška
čnie v Delfách rovno z vôd.

S Parnasom žeby Parna
(snáď roztečený vrch?),
náš potok, žeby boli
v nejakom súvise?

Veď zo Suchej tou riečkou,
tou Parnou, zopár nás

– viacej než pár, už z Hečkov! –
stúpalo na Parnas.

Ich Fera z Optimála
pestovať prišla sem
tá, čo mi život dala
tiež na suchovskú zem.

Akoby to dnes ani
už pravda nebola!
Ach, naše Orešany!
Ach, vršky Apolla!

Palkovič, Albrecht, Fándly,
Ján Hollý – alumnus –
sem kládli sad tých mandlí,
z nich sladnú ústa múz!

Tu mávala i Veľká
Morava ťažisko:
Od Starých Sadov k Nitre
a z oboch k Devínu.

Len Olymp, ten nám chýbal,
a Olympia tiež,

kde spomínal som na jej
básnika Pindara.

Ktoré to mestá spolu
tri uhly tvorili
tak, že už teraz v Tébach –
v Tebe – je ťažisko?

Poznal si slávu svetskú
jak málokto z nás,
veď nielen v celom Grécku
sa rozliehal Tvoj hlas!

Tvoj hlas i s rosou medu
svet skrúpal! – Rosa rôs!
A všetky hry nás vedú
vždy k Tebe, Pindaros!

Ďaleko od epiky,
tej súše bez rosy,
sú Tvoje epiniky
drahšie než eposy!

V Syrakúzach si hrmel
k africkej Kyréne

a k Etne spev Tvoj strmel
až od Akragantu.

(Ó, Trinakria mia,
trikrát som tebou šiel
mocnejšou od ópia
opojných velediel!)

Dnes múzy druhé ronía
tu pot, kde Ty si lial
v paláci u Hierona
medové piesne chvál.

Nie pre tie chvály kráľov
Ťa rád mám, Pindaros,
no že si slávil mier, ten
kvet olympijských hier.

Že nevraždili piky,
keď hry svet ovili,
z nich Tvoje epiniky
slávili víťazov.

Ovili s Olympiou
svet vencom olivy.

Olejom mieru hojil
sa chvíľu celý svet.

Ó, olivové nebe!
Oliva! Kvitni! Zrej!
A tak si vravím k sebe,
k pevcovi zo Suchej:

„Ty na kráľovské bytie
si nevil epinik
a tvoju ódu v byte
si nevylepí nik.

No celú zem tak rád by
si zbavil všetkých hrôz,
pred nimi stavať hradby
chcel hrou i Pindaros.

A vencom olivovým
chceš oviť nielen spis;
chceš ústa klásť len do vín,
čo z hrozna tlačil lis.

Štep révy? „Hej!“ – Vždy sladšej!
„Nie!“ – pre meč, pre oštep,

rodiace pustú step!
Chceš sláviť mier – snáď radšej
než i ten básnik z Téb.

„Hej, najlepšia je voda“
(lepšia aj od vína) –
tak Pindarova óda,
prvá, sa začína.

Ňou zmýva sa a perie,
čo čisté nebolo.
Hej, čistá voda mier je
pre všetko okolo.

Mier spevniť každou slokou!
Nech spevnie spev a dych
z Helikóna, z Troch stokov
i zdrojov kastalských.

A koníky, ak treba,
nech ťahajú len voz,
čo pri hrách nadchol Teba,
ó, tébsky Pindaros!